

6. September 2019

Stefnumótun í málefnum sveitarfélaga

Valgarður Hilmarsson
formaður starfshóps

Stjórnarráð Íslands

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið

Nýtt ákvæði í sveitarstjórnarlögum

Nýtt ákvæði sveitarstjórnarlaga kveður á um gerð stefnumótandi áætlunar ríkisins í málefnum sveitarfélaga.

Um er að ræða *nýmæli* sem er hliðstæð annarri áætlanagerð á verksviði samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis

Ráðherra skal á þriggja ára fresti setja fram tillögu til þingsályktunar um áætlunina til fimmtán ára í senn.

Þar skal jafnframt mörkuð aðgerðaáætlun til næstu fimm ára á þessu sviði.

Starfshópur

Fulltrúar ráðherra

- Valgarður Hilmarsson, formaður
- Sóley Björk Stefánsdóttir, bæjarfulltrúi

Fulltrúar sambandsins

- Aldís Hafsteinsdóttir, formaður sambandsins og bæjarstjóri
- Dagur B. Eggertsson, borgarstjóri

Með hópnum starfa:

- Hermann Sæmundsson, Stefanía Traustadóttir og Tinna Dahl Christiansen, samgöngu og sveitarstjórnarráðuneyti
- Sigurður Helgason, fjármála- og efnahagsráðuneyti
- Karl Björnsson, Sambandi íslenskra sveitarfélaga

Verkefnið

Að vinna drög að þingsályktuninni sem felur í sér stefnu fyrir sveitarstjórnarstigið til 15 ára og aðgerðaráætlun til 5 ára.

Að draga saman meginþætti langtímastefnumörkunar ríkisins í þeim málaflokkum sem snúa að verkefnum sveitarfélaga og stuðla að samræmingu í stefnumótun ríkis og sveitarfélaga

Áætlunin skal m.a. taka mið af fyrirbyggjandi stefnumótandi áætlunum opinberra aðila sem varða stöðu og þróun sveitarstjórnarmála.

Sérstaklega skal horft til þeirrar stefnumörkunar sem fram kemur í byggðaáætlun og sóknaráætlunum.

Fjögur leiðarljós

Sjálfsstjórn sveitarfélaga

Lýðræði og mannréttindi

Sjálfbærni

Heildarhagsmunir

Sjálfstjórn sveitarfélaga

Gæta skal að sjálfstjórn sveitarfélaga og rétti þeirra til að ráða málefnum sínum á eigin ábyrgð, svo sem verkefnum og fjárhag.

Náið samráð skal vera um málefni sveitarfélaga og gagnkvæm virðing ríkja í samskiptum ríkis og sveitarfélaga um hlutverk, ábyrgð og skyldur aðila.

Skýr verka- og ábyrgðarskipting skal vera milli ríkis og sveitarfélaga við veitingu opinberrar þjónustu.

Lýðræði og mannréttindi

Sveitarstjórnarstigið á að vera hornsteinn
lýðræðis og mannréttinda.

Umbætur á sveitarstjórnarstigi eiga að miða
að því að styrkja lýðræðislega þátttöku íbúa og
auka virkni og aðkomu þeirra við
ákvarðanatöku og stefnumótun.

Sveitarfélög leitist við að tryggja sem jöfnust
réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu, óháð
stærð þeirra eða landfræðilegum aðstæðum.

Sjálfbærni

Sveitarfélögin eiga að vera öflugar og sjálfbærar staðbundnar stjórnsýslueiningar sem eru ein meginstoð velferðar íbúanna.

Sjálfbærni á að vera leiðarljós fyrir alla stefnumörkun fyrir sveitarstjórnarstigið – nær til félagslegra, efnahagslegra og umhverfislegra þátta samfélagsins.

Mikilvægt að tryggja fjárhagslega og rekstrarlega getu einstakra sveitarfélaga til að standa til lengri tíma undir lögbundinni og venjubundinni þjónustu við íbúana, innviðauppbýggingu og öðrum brýnum viðfangsefnum nærsamfélagsins.

Heildarhagsmunir

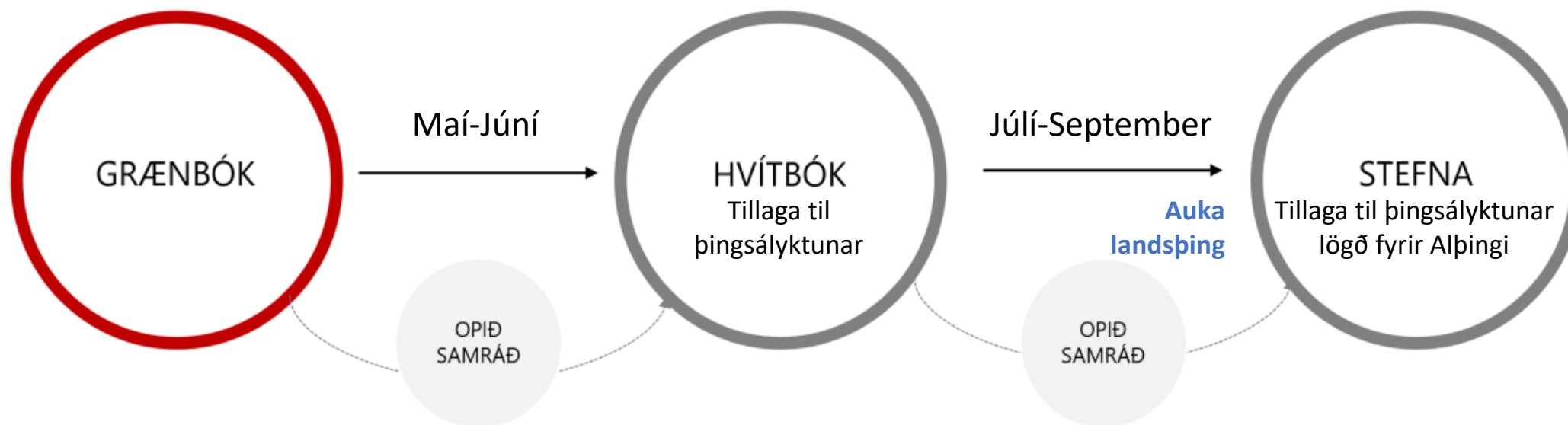
Ávallt skal litið til heildarhagsmuna sveitarstjórnarstigsins, sem annars tveggja handhafa hins opinbera stjórnvalds, fremur en sérgreindra hagsmuna einstakra sveitarfélaga miðað við núverandi sveitarfélagaskipan

Sveitarfélög þurfa að vera í stakk búin til að takast á við samfélagsbreytingar og byggðapróun.

Þau þurfa að vera afl til uppbyggingar og sóknar til hagsbóta fyrir íbúa sína og landsmenn alla.

Horfa skal til þess að eftir því sem umfang sveitarstjórnarstigsins eykst því mikilvægari verður ábyrgð þess á opinberum fjármálum og efnahagsstjórn.

Stefnumótunarvinnan

Apríl 2019

Grænbók Stefna um málefnum sveitarfélaga

Stjórnarráð Íslands
Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið

150. löggjafarþing 2019–2020.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnartillaga.

Tillaga til þingsályktunar

um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2019–2033
og aðgerðaáætlun fyrir árin 2019–2023.

Frá samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

Alþingi ályktar, sbr. sveitarstjórnarlög, að fram til ársins 2033 skuli unnið að sveitarstjórnarmálum í samræmi við stefnu þessa.

Áætlun þessi taki mið af og verði hluti af heildstæðri samþættri stefnu í samgöngumálum, fjarskiptamálum og byggðamálum og gerð í samræmi við samþykktar áætlanir á vegum Alþingis og ríkisstjórnar.

Stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga feli jafnframt í sér aðgerðaáætlun til næstu fimm ára.

I. FRAMTÍÐARSÝN OG MEGINMARKMIÐ FYRIR ÁRIN 2019–2033.

Ísland verði í fremstu röð með trausta og örugga innviði, öflug sveitarfélög, verðmætasköpun og framsækna þjónustu. Tækni tengi byggðir og Ísland við umheiminn í jafnvægi við umhverfið.

Meginmarkmið áætlana í samgöngu- og sveitarstjórnarmálum:

1. Þjónusta samgöngu- og fjarskiptakerfa mæti þörfum samfélagsins.
2. Sjálfbærar byggðir og sveitarfélög um land allt.

Helsta viðfangsefni áætlunar í málefnum sveitarfélaga verði að draga saman meginþætti langtímastefnumörkunar ríkisins í þeim málaflokkum sem snúa að verkefnum sveitarfélaga og stuðla að samræmingu í stefnumótun ríkis og sveitarfélaga á þeim sviðum með heildarhagsmunum sveitarstjórnarstigsins að leiðarljósi. Jafnframt verði sett fram leiðarljós í málefnum sveitarstjórnarstigsins með eflingu þess og sjálfbærni að markmiði.

Áætlunin byggist enn fremur á markmiðum sveitarstjórnarlaga og stefnu stjórnvalda um sjálfbæra þróun. Hún taki mið af fyrirliggjandi stefnumótandi áætlunum opinberra aðila, sem varða stöðu og þróun sveitarstjórnarmála. Sérstaklega verði horft til þeirrar stefnumörkunar sem fram kemur í fjármálaáætlun, lögbundinni byggðaáætlun og sóknaráætlunum. Þá verði m.a. horft til samgönguáætlunar, fjarskiptaáætlunar og landskipulagsstefnu. Við mótun áætlunarinnar verði ávallt gætt að sjálfsstjórnarrétti sveitarfélaga.

Forsendur tillagna

Skýrslan um stöðu og framtíð
sveitarstjórnarstigsins

Skýrslan um Jöfnunarsjóð
sveitarfélaga

Ræða ráðherra á landsþingi
sambandsins 2018

Stefnumörkun Sambands íslenskra
sveitarfélaga

Hver eru markmiðin?

Sveitarfélög á Íslandi verði öflug og sjálfbær
vettvangur lýðræðislegrar starfsemi

Sjálfsstjórn og ábyrgð sveitarfélaga virt og
tryggð verði sem jöfnust réttindi og aðgengi
íbúa að þjónustu.

Aðgerðirnar

1. Lágmarksíbúafjöldi sveitarfélaga.
2. Fjárhagslegur stuðningur við sameiningar.
3. Tekjustofnar sveitarfélaga.
4. Fjármál og skuldaviðmið.
5. Verkaskipting ríkis og sveitarfélaga.
6. Landshlutasamtök sveitarfélaga og samvinna sveitarfélaga.
7. Samskipti ríkis og sveitarfélaga.
8. Starfsaðstæður kjörinna fulltrúa.
9. Lýðræðislegur vettvangur.
10. Stafræn stjórnsýsla sveitarfélaga.
11. Fjölgun opinberra starfa á landsbyggðinni

Orðið er laust!

Hvítbókin – þingsályktunartillaga um stefnu í sveitarstjórnarmálum er að finna á samráðsgátt Stjórnarráðs Íslands ásamt fjölda fylgiskjala.

Frestur til að koma athugasemdum á framfæri er til 10. september 2019.